

IZHAJA VSAK DAN

Izšel ob sedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posredniški št. se prodajajo po 3 nov. (6 stot.) v mnogih lokacijah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Pistoji, Sestini, Nabresini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarelo št. po 5 nov. (10 stot.)

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 2 st. mm. zračnice, zabavne, poselne, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno in upravi „Edinosti“. Plačljivo in toljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnjenih naročnin, se upravnica ne odziva. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane 1 K. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepriznane pisma se ne sprejemajo in rekonisti se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik koncesije lista „Edinost“. — Natlenila Tiskarna „Süßer“, vpisana zadruga s omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20. Poštno-branilnični račun št. 841-632. TELEFON št. 19-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Poslanska zbornica.

DUNAJ 28. (Izv.) Zbornica je danes nadaljevala razpravo o reformi osebno-dohodninskega davka. Govorilo je več manjšinskih poročevalcev, ki so utemeljevali svoje ugovore proti raznim preostlim določbam vladne predloge oziroma odsekovskega sklepa. Začetkom seje so se odigravali živahni prizori med brambnimi ministri Georgijem in socialisti. Georgi je namreč branil nekatere odločitve na Češkem in Galicijem, ki so se jim očitala nenavna dejanja in prišel pri tej priliki do ostre kontroverze z galicijimi socialisti.

Veliko pozornost je vzbudilo v parlamentu poročilo, da je justični odsek danes soglasno sprejel predlog, v katerem izjavlja, da je minister Hohenburger s svojim poseganjem v pravosodje prekršil svoje nadzorne pravice in pričakuje radi tega, da se v bodoče kaj takega ne zgodi več. Justični odsek je torej v tej mli obliki obsojal prakso dr. Hohenburgerja. Forma ni ostra, a tudi ne glavna, kajti glavna je stvar kot taka in povsod se naglašja, da so za to resolucijo glasovali celo najljubšeji prijatelji justičnega ministra. Da je prišlo do tako mile obsodbe, so povzročili to Nemci oziroma nemški predsednik odseka, ki je dal najpoprej na glasovanje najmilejši predlog in potem, ko je bil ta sprejet, izjavil, da odpadajo vsi drugi ostrejši predlogi.

Sicer je bila zbornica danes slabo obiskana, ker je mnogo poslancev že odšlo domov.

Istčasno s plenarno sejo so se nadaljevala posvetovanja v delegacijah. Vojni odsek je razpravljal o rednem proračunu, ki je bil sprejet že dopoldne. Precejšnje zadovoljstvo je vzbudila včerajšnja izjava vojne ministra Krobatina, da stopi novi vojaški kazenski red meseca junija 1914 vendar že enkrat v veljavo.

Zvečer se je sestel bosenški odsek, kjer je podal skupni finančni minister Bilinski po svoji stari navadi, obširne, zaključitvene, fino stilizirane, a malo pomenljive pregled o političnem, gospodarskem in kulturnem položaju v Bosni in Hercegovini. Bilinski se je delal seveda velikega optimista in pričakuje tudi delazmožnosti bosenskega sabora, seveda le pod pogojem, če izpadejo decembarske nadomestne volitve tako, kakor on pričakuje. Odsek bo v torek nadaljeval svoje razprave.

DUNAJ 28. (Kor.) Začetkom današnje seje je v specijalni debati o osebno-dohodninski predlogi brambni minister Georgi reagiral na poročila časopisja, da je neki oficir v Kromeržu zagrešil uravnostni delikt na neki dekletici in je nato med meščiki na eni in odobranjem na drugi strani protestiral proti temu, da je poslanec Liebermann v včerajšnjem vprašanju glede naraščanja samomorov v plemislavskem armadnem zboru, zasmehoval kornega poveljnika v Premislju.

Posl. Budzinsky je kot manjšinski poročevalec govoril štiri ure, nakar je prišel na vrsto posl. Modraček.

Po govoru posl. Modračka sta govorila še poslanca Neumann in Kuranda, nakar je bila debata zaključena.

Prihodnja seja v torek.

Avstrijska delegacija.

Brambni odsek.

DUNAJ 28. (Kor.) V brambnem odseku je danes voljal minister Krobatin odgovorjati na razna vprašanja delegatov tekom včerajšnje seje.

Poročevalec Rosner je naglašal, da naj oni, ki se dvomi o potrebi vojaških odredb, še enkrat dobro prečita razkritja „Matina“. Vojaške odredbe so utemeljene že v najasnejšem položaju na Balkanu in z njim zvezano nevarnostjo na južni meji. Govornik priporoča sprejem predloge.

Nato se je pričela specijalna debata in je bil po govorih delegatov Nemca in Leuthnerja redni vojni proračun sprejet.

Brambni odsek je pričel nato s razpravo o krednem proračunu. Poročal je grof Clam-Martinic, ki je pojasnil posamezne postavke izrednega proračuna.

Del. Maštalica je mnenja, da je monarhija z ozirom nato, da je posilala na galicško mejo le malo vojakov, najbrže računala na pomoč neke druge države in zahteva radi tega pojasnila, ali so bili zavezniki za slučaj vojne pripravljeni izpolniti zvezno pogodbo in kake vojaške odredbe so odredili. Vedel bi tudi rad, ali se 17 milijonski kredit za fortifikacijske odredbe nanaša na zgradbo utrd ob ruski ali italijanski meji.

Prihodnja seja jutri ob 10 dopoldne. Dnevni red: vojna mornarica.

Restitucija hrvaške ustave.

DUNAJ 28. (Izv.) Od dobro poučene hrvaške strani se nam poroča: Imenovanje barona Skerleca za hrvaškega bana bo najbrže publicirano v nedeljo v Zagrebu in Budimpešti. V ponedeljek položi baron Skerlec prisego cesarju v roke, v torek pa bodo razpisane saborske volitve. Sabor se sestane še pred Božičem.

Italijansko vseučiliško vprašanje.

DUNAJ 28. (Izv.) Deputacija italijanskih študentov se je zglasila opoldne pri rektorju dunajskega vseučilišča in ga obvestila, da prično Italijani z ozirom na vedno zavlačevanje italijanske fakultetne predloge, zopet z agitacijo na akademskih tleh. Izjavili pa so, da ta agitacija ne bo naperjena proti nemškemu dijaštvu in nemškemu značaju dunajskega vseučilišča. Rektor je deputaciji objubil, da hoče posredovati pri grofu Sürghu in naučnemu ministru Hussareku, da naj vplivata na zbornico, da se reši italijanska fakultetna predloga čimprej močje.

DUNAJ 28. (Kor.) Obe skupini italijanskih poslancev ste imeli danes posvetovanje, na katerem ste razpravljali o stanju italijanskega vseučiliškega vprašanja. Vsi govorniki so poudarjali, da morajo italijanski poslanci vstrajati pri zahtevi, da naj se predloga čimprej defektivno reši.

Avdijence pri cesarju.

DUNAJ 28. (Izv.) Cesar je sprejel dopoldne šefa generalnega štaba, Conrada pl. Hötendorfa, v posebni avdijenci, ki je trajala polidruge ure.

Dopolne je bil v daljši avdijenci ministrski predsednik grof Sürgh.

Kralj Ferdinand odpotoval v Sofijo.

DUNAJ 28. (Kor.) Kralj Ferdinand je odpotoval danes dopoldne v Sofijo.

MOSKVA 28. (Izv.) „Rusko Slovo“ poroča, da so ruski diplomati prepričani, da je bolgarski kralj Ferdinand povodom svojega zadnjega poseta pri cesarju Francu Jožefu sklenil z Avstrijo tajno vojaško pogodbo, katere vsebina je seveda neznan.

DUNAJ 28. (Izv.) Kralj Ferdinand se je odpejal danes z Dunaja preko Pešte v Orsovo, odkoder odpotuje preko Lom Palanke v Sofijo. Kakor se poroča iz Sofije, je bolgarska vlada sestavila poseben komite, ki hoče sprejeti kralja kar najslavesneje, da se tako manifestira pred svetom udanost bolgarskega naroda napram svojemu vladarju.

Električna železnica od Učke gore do Lupoglave.

DUNAJ 28. (Izv.) Železniški minister je podelil občini Volosko-Opatija, skupno z občino Veprinac in zdraviliško komisijo v Opatiji, dovoljenje za tehnična predela za električno lokalno železnico, ki naj bi šla od Stefanjskega zavetišča na Učki gori do državne železnice pri postaji Lupoglava.

Minister je podelil enako koncesijo tudi neki ogrski družbi za gradnjo železnice Ormož-Varaždin.

Odlikovanje poslanika Ugrona.

BELGRAD 28. (Kor.) Kralj Peter je sprejel danes avstrijskega poslanika Ugrona v poslovnih avdijenci. Kralj je podelil poslaniku veliki križec reda sv. Save.

Srbija in Avstrija.

BELGRAD 28. (Izv.) Semkaj dospeli srbski dunajski poslanik Jovanović je prinesel s seboj informacije o razpoloženju dunajske vlade glede obnove trgovinske zveze med obema državama. Poslanik Jovanović je izjavil, da se tozadevna pogajanja še niso pričela, a se zgodi to v kratkem in je pričakovati tudi ugodnega uspeha.

Prestolni govor v rumunski zbornici.

BUKAREŠT 28. (Kor.) Kralj je otvoril danes zbornico s prestolnim govorom, v katerem se je spominjal zadnjih dogodkov na Balkanu in se zahvalil armadi, ki je častno izvršila svojo nalogo. Poudarjal je, da hoče Rumunija čuvati mir in ji je bilo v to svrhu veliko lažje, na tem, da sklenejo mir tudi one države, ki so se nahajale še v vojnem stanju, kar se je Rumuniji tudi poročilo doseči. Prestolni govor naglašal odločeno prijateljske odnose Rumunije napram Avstriji.

Bolgarsko posojilo.

SOFIJA 28. (Izv.) Vladni krogi zatrjujejo, da je neki ameriško-angleški konsorcij ponudil Bolgarski 300 milijonsko posojilo in da se nahajajo tozadevna pogajanja že pred zaključkom.

Razkritja o srbsko-bolgarski pogodbi.

BELGRAD 28. (Izv.) Poročila dunajskih listov, da je bila tajna pogodba med Srbijo in Bolgarsko znana na Dunaju že kmalo po

sklenitvi, niso tu čisto nič iznenadila. Že poleti lanskega leta so zatrjevali dobro informirani belgrajski listi, da je bila dunajska vlada od nekd natančno informirana o srbsko-bolgarski pogodbi. Poučeni politični krogi opozarjajo pri tej priliki na dejstvo, da je že bivši kralj Aleksander Obrenović sklenil svoječasno z Bolgarsko sporazum glede Turčije, a je Bolgarska tajno pogodbo takoj izdala. Pri tem dobila zato nekaj koncesij v eksarhatskem vprašanju.

Spori v komisiji za severno-albansko mejo.

PRIZREN 28. (Izv.) Semkaj so prispele člani komisije za določitev albanske meje napram Srbiji. Komisija je morala ustaviti delo, ker se ni mogla zjediniti v vprašanju meje okoli Debra. Komisija hoče počakati v Prizrenu nadaljnjih instrukcij svojih vlad. Rusi, Francozi in Angleži so zagrozili, da odlože svoje mandate, če ne ugrade vlade njihovim zahtevam.

Govor držav. poslanca dra. O. Rybára

v seji zbornice posl. dne 13. nov. 1913.

Položaj v Trstu in njega politični pomen.

Gospoda moja! Porečete morda, da pretirujem, ko trdim, da se Trst izroča Italijanom iz kraljevstva. Kdor pa pozna razmere v Trstu, mora priznati, da je Trst res izročen, kajti prebivalstvo 40.000 duš ob jezikovno mešanem naseljenju, kakor je ravno v Trstu, odločuje pač v tej izvestni smeri in vrhu tega so Italijani iz kraljevstva — je tudi izjem, kar priznavam brez drugega — po velikem delu precej turbulenten element. Na vsaki velikoitalijanski demonstraciji so vedno Italijani iz kraljevstva poleg, ki delajo potem javno mnenje in je tudi reprezentirajo. (Mejklje). Žalostno je, da moramo doživljati kaj takega, kakor se je to zgodilo ob tem vprašanju, da se je namreč dvignilo vse takozvano veliko novinstvo na Dunaju, da kritična namesnikove naredbe in prihaja Italijanom na pomoč.

Govorilo se je tudi, da gre za 40 uradnikov, ki so po večjem delu družinski očetje in se že več let nahajajo v službi, da bi bilo torej neverjetno in kruto, ako bi te ljudi spravili ob kruh. Ali, gospoda moja, kaj stvar ni tako nevarna; ti gospodje ne padejo na trdo, ampak prav gotovo na mehko; bo že preskrbljeno za njih na ta ali drug način. O čemer pa se ne misli pri vsej stvari, je — kakor sem omenil že poprej — da je v Trstu ne le na stotine, ampak na tisoče domačih družinskih očetov, ki ne morejo dobiti v Trstu dela, ker so na njih mestu Italijani iz kraljevstva (Čujte, čujte!); je celo tudi takih, ki so že bili na delu, a so jih odgnali, da so napravili prostor za Italijane iz kraljevstva!

Gospodje iz Trsta mi bodo morda oporekali, toda jaz sem prav dobro informiran o stvari, kajti še v zadnjih tednih, da dan pred mojim odhodom je bila pri meni deputacija, ki se je pritoževala, da se n. pr. pri gradnji vojašnice v Trstu domači delavci odpuščajo in sprejemajo Italijani iz kraljevstva na njihovo mesto (Čujte, čujte!) Za te ljudi, ki štejejo na tisoče, nimajo na Dunaju srca. Za tistih par uradnikov, ki bi se jim ne zgodilo nič hudega, ki pa tvorijo nevaren element v občinski in tudi v državni upravi, imajo ti gospodje na Dunaju tako sočutno srce! To je, kakor sem že omenil, zelo žalostno; ne sme pa in naj ne plaši vade! Zdi se, da je ta naskok na centralno vlado napravil nekaj vtis in centralna vlada pusti najbrže rekurz, ki je bil tu uložen, nerenen na mizi po stari izkušeni avstrijski metodi. To pa bi bila najslabša politika, ki bi jej mogla slediti vlada. Kajti, kar se tiče Italije, stvar ni tako nevarna. Dokler bomo nastopali odločno, bodo v Italiji molčali, če pa bomo kazali, da se bojimo, bodo postajali v Italiji pogumni in bodo nastopali proti nam. Dokler se tirav državni odločna politika, jo sosednje države respektirajo; država pa, ki se sama ne respektira, ne more seveda pričakovati, da bo inozemstvo imelo strah pred njo! Tako je tudi z našo vlado.

Omenjal sem tega vprašanja tudi iz nekega razloga, ki je v zvezi s predmetom. Do takih razmer v Trstu je prišlo namreč zato, ker imamo deželno avtonomijo, ker pri nas vlada princip deželne avtonomije, ker more večina enostavno neomejeno gospodovati!

Večina v tržaškem mestnem svetu in deželnem zboru gospoduje v resnici neome-

jeno; se niti ne briga za razsodbe najvišj sodišč. Razsodbe državnega in upravnega sodišča mejejo enostavno pod mizo. Gospodje sledite svoji, do sedaj proti nam izvajani skrajno krivični praksi, da vlc vsem zakonom in vlc vsem razsodbam ne moremo mi dobiti niti ene ljudske šole v mestu; da, v zadnji čas se nam dogaja celo, da sam, kakor sem že izjavil pobliže, ne dajejo niti vsakdanjega kruha! Ob takih okolišnostih se ne smete čuditi, ako nismo posebej nardušeni za deželno avtonomijo in če se potezamo za narodno avtonomijo. Rešitev tega, torej narodnega vprašanja, v smislu narodne avtonomije, je, kakor sem si že dovolil izjaviti, v prvi vrsti odvisna od parlamenta. Ta rešitev naj bi bila naloga parlamenta! Ravno v govorih, ki so bili izrečeni v tej debati, se je izražal precejšen dvom, da li je država še sposobna za rešitev tega vprašanja; da, od nekaterih strani se je precej odkrito napovedovalo, da bo uravnava nesrečnih avstrijskih razmer morala morda priti od zunaj! Gospoda moja! To je bilo izrečeno od strani, ki se je ravno v zadnjih mesecih predstavljala kakor državo ohranjajoč element v Avstriji. Nemci, posebej pa gospodje v zvezah, gospodje v nemškem Nationalverbandu, in v krščansko socialnem ujedinenju, se radi ob vsaki pristojni ali nepristojni priliki bahatijo se svojim patriotizmom in kažejo, farizejski zavijajo svoje oči proti nebu, na nas Jugoslovane, češ, da smo za državo skrajno nevaren element, in da že stojimo z eno nogo onkraj črnotemnih menikov.

(Prihodnjič zviršetek.)

Narodna avtonomija in italijanska politika nepoštenja.

Če čitaš italijansko časopisje, moraš verovati, da so naši Italijani oduševljeni pristasi nacionalne avtonomije, da je ta princip fundametal vsem njihovim narodno-političnim stremljenjem, da od izvedbe principa narodne avtonomije pričakujejo zagotavljanje svoje narodne bodočnosti. To pa tem bolj, ker jih vsa zgodovina italijanskega naroda in njegovega udeležanja sili k priznavanju tega principa. V utemeljevanje vseh njihovih narodno-političnih in kulturnih zahtev služi našim Italijanom princip narodne avtonomije, ki naj jim zagotovi samobitno italijansko narodno življenje!

Iz dotične pasaže v zadnjem znamenitem govoru drž. posl. dra. Rybára v dunajskem parlamentu, iz pasaže, ki se bavi s principom narodne avtonomije kakor z idejo-rešiteljico za — avstrijski narodni problem, je razvidno, da smo glede principa narodne avtonomije z Italijani v — polnem soglasju.

Velik del one pasaže v Rybárevem govoru je posvečen odgovoru na tozadevna izvajanja nemškega poslanca dr. Lodgmana, ki se je tudi navduševal za narodno avtonomijo. Imamo torej pred seboj fenomen, ki ga opazujemo le redko kedar v avstrijskem, po narodnih bojih tako razburkanem političnem življenju, fenomen namreč, da se Italijan, Nemeec in Slovan zavzemajo za isto idejo! Kdo bi se ne radoval na tem soglasju, ki podaja glavni pogoj za pomirjenje med narodi, za odpravo bojev, ki absorbirajo toliko talentov, ki bi rešeni iz tek okov, mogli ustvarjati toliko dobrega na raznih poljih, kulturnega, socialnega in gospodarskega snovanja? In vendar se ne more uveljaviti v nas to verzele, ker nas dejstva uverjajo, da v Italijanih in Nemcih ni iskrene volje za brezpogojno izvedbo tega principa vsem v enako korist, da marveč hočejo to vzvišeno idejo stavljati v službo svojega narodnega egoizma.

Zveni sicer kakor krvava ironija, skoro bi rekli, kakor maščevanje logike resnice in dejstev, da se govornik prav istih Slovencev, ki bi jih hoteli Italijani pahniti v narodni grob, zavzemlje za idejo, ki more — kakor priznavajo sami — edina zagotoviti avstrijskim Italijanom varno in narodnosvobodno ekzistenco v tej državi!

Človek bi moral misliti, da je med dvema narodoma, ki tako soglašata v takem temeljnem principu, sporazum tako rekoč na diani, in človek z normalnim razumom enostavno ne bi mogel umeti, kje je opravičjenje za nadaljnje boje med Italijani in Slovenci v Primorju? Za človeka, ki logično in stvarno misli, je to zagonetka. In vendar je zopet na diani pojasnilo za to diskrepanco.

Pojasnilo je v moralnem defektu, ki ga je dr. Rybář očital Nemcem in ki je v tem, da štiti z najvišjimi stvarmi ne mislijo

iskreno, da so zavratni, da hočejo tudi do-
brote velikih pridelavcev uživati le oni
sami in jih odrekati drugim! Dr. Rybář je očital d. ru. Ludgmanu, da pri
svojem vnezanju za nacionalno avtonomijo
misi le na Češko, kar pomenja, da nima
toliko narodnega in političnega poštenja, da
bi to, kar zahteva na korist Nemcev na
Češkem, priznaval tudi manjši-
nam v drugih kronovinah. Tudi
največje principe stavljajo v službo svojega
narodnega egoizma, oziroma jih enostavno
potajujejo tam, kjer bi njihovo izvajanje
utesnilo — ne njihovih pravic — ampak le
njihovo gospodstvo, do katerega ravo-
no po onih principih nimajo
nikake pravice!

To očitanje velja v polni meri tudi za
Italijane. V tem pogledu so si res Itali-
jani in Nemci zavezniki, vredni drug dru-
goga.

Ponosnega čela lahko trdimo mi, da
smo — poštenji! V hudih borbah smo z
Italijani, a to ni oviralo d. ru. Rybářa, da ne
bi se bil zavzel za Italijane v Ti-
rolu, da ne bi se tudi njim v prilog
zavzel za uveljavljanje principa, ki jim more
zagotoviti narodno življenje.

In zopet je krvava ironija, grenka lekcija
za Italijane, da je dr. Rybář, njim v prilog
nastopil proti istim Nemcem, ki jim Italijani
delajo stafažo le zato, da bi nas ugonobili,
nas, ki želimo postaviti svoje
življenje na iste podlage, na
katerih hočejo Italijani zgra-
diti in zasigurati svoje opiraje
se na princip — narodne avtono-
mije!

To je tisto nepoštenje v italijanski po-
litiki, ki hoče za prave spoznane principe
uveljavljati le do tiste meje, do koder se-
zajo njihovi interesi, a jih potajujejo in
izdajajo, čim grejo v navskrižje z njho-
vim narodnim egoizmom, z njihovo gospod-
stvoželjnostjo, kar pomenja zanikanje
principa narodne avtono-
mije!

Imenitno lekcijo jim je dal dr. Rybář,
ki pa ne bo koristila prav gotovo. Ali Ita-
lijani vsaj si le zapomnijo, da se vsaka grda
igra, vsaka neiskrenost in vsako nepoštenje
z velikimi principi, vsako tako prostuliranje
v svrhe, ki pomenjajo negacijo
teh idej in principov, vsikdar
maščuje nad njim, ki je to za-
grešil. Če je v Italijanih res spoznanje,
da jim le ideja nacionalne avtonomije more
dati garancije za narodno življenje, potem
zahteva veličina te ideje od njih, da nje
veljavnost priznavajo tudi tja čez, kjer za-
čenjajo opravljati interese drugih. Če naj
narodna avtonomija njim zagotovi narodno
življenje, potem se morajo Italijani ukloniti
logiki stvari in priznati naše pravo do tega,
da princip narodne avtonomije za-
gotovi tudi nam svobodno narodno življe-
nje v teh krajih! Prej ali slej se bodo
morali odreči gori označeni politiki nepo-
štenja, ki zahteva: njim vse, drugim nič!
Osveščenje v jugoslovanih je že toliko oži-
velo, da mora taka politika nepoštenja do-
živeti polom prej ali slej.

Tržaški mestni svet.

Snočnjo sejo mestnega sveta je župan
otvoril ob 7.55. Odgovoril je najprvo na
neke interpelacije. Potem so sledile razne
interpelacije in nujni predlogi, tako, da je
prešel mestni svet na dnevni red šele ob
10.15 zvečer. — Radi pozne ure se mo-
ramo zato omejiti na povsem kratko po-
ročilo.

Svet. dr. Camillo Ara je izrekel
protest proti postopanju vlade, ki še vedno
ni dala italijanom vseučilišča. Pošilja v
imenu mestnega sveta „un saluto affettuoso“
dijakom, ki te dni tako odločno nastopajo
za to italijansko zahtevo. (Odobranje na
klopeh večine).

Svet. Puecher pravi, da treba prote-
stirati ne le proti vladi, temveč tudi proti
onim narodnim strankam, ki na Dunaju
zavlačujejo rešitev italijanskega vseučiliškega
vprašanja.

Svet. dr. Wilfan je pred vsem izja-
vil, da izjava svet. Camille Are v svoji obliki
ne odgovarja nikakoli določbi poslovnika.
Toda ona iz te dvorane ne sme iti so-
glasno. (Hrup na klopeh večine). V tej dvo-
rani ne sede le zastopniki italijanske libe-
ralne večine in socialno demokratične
manjšine, temveč tudi zastopniki one manj-
šine, ki čuti na lastni koži italijansko lojal-
nost. Italijani imajo že vse, izvzemši vse-
učilišče, Slovencem v Trstu pa odrekajo celo
ljudsko šolo. Zato nimajo nikake pravice,
pošiljati proteste. (Odobranje na klopeh
Slovincem).

Svet. Venezian je protestiral proti
načinu, kakor je policija postopala proti Ita-
lijanskim liberalcem o priliki nedeljskega
shoda patrijotov in včeraj proti dijakom.

Svet. dr. Puecher se je pridružil
temu protestu.

Svet. Gherbetz se je tudi hudoval
na policijo.

Svet. Lucatelli je predlagal, da se
stavijo na razpolago krediti, ki jih je mestni
svet že dovolil za gradbo cest, da s tem
da delo brezposelnim delavcem. Podjetnikom
naj se priporoči, da sprejemajo v delo le
domače delavce. (Sprejeto).

Svet. Cerniutz je interpeliral radi
proračuna za leto 1914, ki še ni gotov.

Sledile so še neke interpelacije, na kar
je mestni svet prešel na drugo točko dnev-
nega reda, namreč: Predlog mesta od-
bora, da občina vzame v najem hidravlična
dela na reki Timava.

S to najemno pogodbo bi se omogo-
čilo, da bi se vodovod Brojevice popol-
noma izbral. Pogodba traja pet let in bi
znala letna najemnina 16.000 K.

Svet. Cerniutz je govoril proti po-
godbi in dokazoval njeno škodljivost.

Iuž. Placentini, voditelj mestnega
hidrotehničnega urada je dokazoval, da je
pogodba dobra.

Svet. Cerniutz se pa ni dal prepri-
čati, temveč je v dolgi repliki skušal do-
kazati, da je pogodba škodljiva za občino.
Zahteva, da se zavrže mnenje vodovodnih
veščakov.

Svet. Mayer dokazuje, da je pogodba
dobra in nujno potrebna.

Svet. Puecher govori tudi proti.
O polnoči traja seja še vedno.

Ob pol enajstih, je župan prosil svet.
Cerniutza, da je prekinil svoj govor k drugi
točki dnevnega reda, na kar je svet. dr.
Camillo Ara naznanil, da je ravno kar do-
znan, da je policija o prihodu italijanskih
dijakov iz Gradca sekala s sabljami po
cittadinih. Predlaga, da se izbere tri člane
brojeviške delegacije, ki naj gre na policijo,
se informirajo o celi stvari. Zbrani so bili
dr. Ara, podžupan Doria in dr. Puecher.
Čez kake pol ure so se ti delegati vrnili in
je podžupan Doria naznanil, da stvar ni
tako huda. Bilo je sicer 15 oseb aretiranih,
a ranjen je bil samo eden. Sicer, pa,
da bo predsedstvo jutri ukrenilo daljše
korake.

Domače vesti.

Poroke. Danes se je poročila ga. Ju-
lija Stofla, hči g. Josipa Stofla, mizarja,
z g. Ivanom Selmaš. Bilo srečno!

— Danes se je poročil gospod Fran
Vuga, c. kr. sodnik v Podgradu, rodem
iz Kanala, z gospo Ivaniko Zega iz Ko-
prive. Vse najbolje!

Seja političnega društva „Edinost“
se bo vršila danes, dne 29. t. m. toč-
no ob 3 popoldne v „Slovanski čitalnici“.
Vabljeni so vsi gg. odborniki, namest-
niki in delegati poslanci, da se seje gotovo
udeležijo.

Po tej seji se bo vršilo posvetovanje
slov. deželnih poslancev.

Iz sodne službe. Sodni kancelist Josip
Kariš v Podgradu je imenovan za saraj-
evskega oficijala.

Čim ne morejo tiranizirati, so —
mučeniki! Dne 23. t. m. so ujedeni Hrvati
in Srbi v Dalmaciji odvzeli eno zad-
njo važnih postojank izginjajočega italijanstva.
S to zmagajo je začela odločilna borba Hrvat-
ov in Srbov v Dalmaciji za zadnjo postoj-
anko, ki jo imajo še Italijani v Dalmaciji
— za Zader, za glavno mesto dežele. Do-
sled je v odvetniški zbornici zaderaki gos-
podovali Italijani in italijanski je bil izključni
uradni jezik te zbornice v zvezi z dejstvom, da so
italijanski odvetniki v nje področju — v
manjšini. A to je bilo možno le v siled Indol-
ence in komodnosti nekaterih hrvatskih in
srbskih odvetnikov, ki se radi oddaljenosti
niso hoteli potruditi na občne zbornice. To pot
pa so prišli razum treh vsi in seveda so
zmagali. Tako je tudi ta važna postojanka
prešla v hrvatsko-srbske roke in bo imela
ta zbornica odslej — glasom sklepa na
istem zborovanju — hrvatsko-srbski poslovni
jezik.

A zanimivo in značilno za italijansko
slepoto je, da so Italijani sami povsedešili
ta dogodek. Zelo interesantna in značilna
za italijansko prepotenco sta namreč pred-
zgodovina te zmagi in vedenje italijanskih
odvetnikov na zborovanju.

Po smrti advokata Paštrovića, ki je bil
odlični hrvatski rodoljub, je upraviteljski odbor
zbornice zagrešil nedolžno in brezpravno
s tem, da je izdal samo-italijansko osmrtnico.
To brezaktano in nekorektno postopanje od-
bora je sledil tako ogorčilo hrvatske in
srbske odvetnike, da so se odločili za od-
ločen korak, da so se pisмено obrnili do
odbora z zahtevo, naj uvede hrvatsko-srbski
uradni jezik. Odbor pa ne le, da je od-
klonil to zahtevo, marveč ni hotel
tudi razpisati občnega zbora v času, zahte-
vsem po statutu. Nadaljni dokaz nestrp-
nosti in srditosti so dali Italijani na zboro-
vanju samem. Ko so videli, da je njihovemu
neopravičenemu, ter nenaravnemu gospodstvu
prišel konec, so hrupeli in hrupeli zapuščali
dvorano. In hrupel in odhajal je žnjimi tudi
tisti italijanski odvetnik, ki ga
je slovenska večina iz lastne

volje izvolila v odbor, podavši s
tem lep izgled pravilnosti in kulance. Od-
klonil je izvolitev.

Zelo poučen je ta slučaj, kajti priča,
da na spravo s takimi ljudmi niti
misliti ni, ker so — pobesnili. Celó v deželi,
kjer so v tako neznatni manjšini, da skoraj
izginjajo, in kjer bi Italijani — ako bi bili
normalni — morali v svojem lastnem inte-
resu le želeči, da se uveljavljuje princip enako-
pravnosti, celo ob takih razmerah ostajajo
prepotentni in hočejo gospodovati. In če to
ne gre več, pa kriče v svet, kakor da bi
jih kdo drl na meh! Dokler so oni, pri-
padniki manjšine, ki ne tvorijo niti 2% prebi-
valstva v deželi, gospodovali, je bilo seveda
to v najlepšem redu. Čim pa 98% večine
zahteva svoje, je to ... preganjanje Italijanov.

Na tem slučaju morejo studirati narav-
nih naših Italijanov vsi tisti krogi na Dunaju,
ki se ravno te dni zopet dajejo zavajati po
kriku in javku teh prepotentnežev, da veru-
jejo v njihovo — mučenitvo.

Taki so njihovi — argumenti! Na
drugem mestu govorimo o znamenitem do-
godu iz zadnjih dni. Odvetniška zbornica
v Zadru je prešla iz italijanskih v hrvatsko-
srbske roke. Videč polom pred reboj, pa so
se italijanski odvetniki vedli obupno do —
smešnosti. Niti neodoljive nezdgo ne
morejo presenčiti z dostojanstvom! Dasi je
bilo njihovo gospodstvo v tej zbornici v
kričnem navskrižju z dejanskimi razmerami,
so na zborovanju vendar branili svojo „pra-
vico“ do tega gospodstva. Ali s kakimi ar-
gumentii! Dosedanji predsednik zbornice,
poznani, tako žalostno ponesrečeni državno-
zborni kandidaturi v Trstu tudi nam Trža-
čanom dobroznani župan zaderski, dr. Zilotti,
je skušal v svojem govoru ganiti Hrvate in
Srbe, ubirajoč sentimentalne in jokave strune,
govoreč o velikih zaslugah, ki jih imajo Ita-
lijani za Dalmacijo in za Zader. Ali je ta
mož nebesko — največ! Istočasno sta se
topila v italijanski sentimentalnosti odvetnika
Gaglianovich in Milčovich, kar
je bilo tem interesantnejše in zabavnejše, ker
ti dve imeni tako lepo — italijanski odzva-
njali. Prvi je namreč utemeljeval pravico
Italijanov do gospodstva v rečeni zbornici
z blagoglasjem italijanskega
jezika. Drugega ni vedel navesti za gos-
podstvo italijanskega jezika v slovanski
pokrajini!! Drugi je sicer milostno priznaval,
da so Italijani v manjšini, ali — do te
monstruoznosti se je povspel — gre da
jim vendar pravica večine radi
sposobnosti in kulture njihovega
plemena. „Njihovega“ italijanskega
plemena, pa — Gaglianovich in Milčovich.

Oddahnilo se, ker argument je pre-
porazen za nas, da ne bi izgubili sape vsaj
za hip. Sedaj pa, ko smo se malce oddah-
nili in prišli zopet do sape, bi si vendarle
dovolili pripombo, da za vsak narod je
blagolassen — njegov materni jezik! In
dovoliti bi si tudi neko vprašanje. Če je že
italijanski jezik tako blagolassen, in če naj
bo ravno ta moment odločilen za razdelje-
vanje moči v krajih, kjer Italijani žive po-
mešani z drugorodnim elementom, in če je
italijanski jezik veliko blagolassejši, nego pa
nemški, kar Italijani tudi vedno naglašajo in
je tudi resnično: potem pa ne razumemo,
zakaj Italijani ne uveljavljajo tega argumenta
tudi tam, n. pr. v Tirolu, kjer bi ga imeli
uveljavljati nasproti — Nemcem??!

Ne, dragi Zilotti, Gaglianovich in Mil-
covich! Pravice in moči se ne odmerjajo
po kakem blagolassju, po kakem jezikovni
muziki, ali celo po kakem narodnodomislja-
nem gignstvu, ampak po dejanskih razme-
rah, po zakonih, po pravici vsakega naroda
do vsega onega, kar mu gre!

Taki — blagolassji argumenti ne do-
kazujejo ničesar — najmanj pa pravice do
gospodstva, če to pomenja le krivico —
ampak le smešijo, ker ovajajo, da je oni,
ki posega po njih, pri kraju s svojo laika-
ščino. Ne zgodovinski privilegiji, ne kaka
posamična prednost kake narodne individual-
nosti, ampak živo življenje, kakor kliče iz tih
faktičnih razmer, to je tista sila, ki urca
razmerja med narodi in jim odloča mero
moči!

Takšni so! Prejeli smo: Minoli teden
se je čital v „Edinosti“ vabilo na ustanovni
občni zbor „I. zbora strelcev v Trstu“ in
ker sem dobil vabilo, sem šel na rečeni
občni zbor, ki se je vršil v nedeljo, 23. t. m.
Občnega zbora se je udeležilo kakih 50
oseb, večinoma že članov II. vojaškega ve-
teranskega društva. Med navzočimi je bilo
40 (reci štirideset) Slovincem. Pred-
sednik občnega zbora, g. Wolf je pozdravil
navzoče in razjasnil v nemškem in
italijanskem jeziku pomen tega zbora,
oprosti pa se je, da slovenskega ne ume,
in da že kak drug gospod razloži nje-
gove besede v slovenščini. Toda nihče od
udeležencev se ni odzval temu vabilu, ker
smo bili vsi tam kot povabljeni in ne kot
govorniki. Bil je pa okrog predsednikove
mize ves odbor „II. vojaškega veteranskega
društva“ in res žalostno je, da društvo, ki
šteje 90% slovenskih članov, nima enega
odbornika, ki bi znal slovenski. Ko se dolgo
časa ni oglašil nihče, da bi razloži

predsednikove besede v slovenščini, je vstal
izmed poslušalcev mož, žel pred predsedni-
kovo mizo in razloži predsednikov go-
vor tako-le: „Dragi gospodje! Današnji
dan je danes, volitve so začele in končale,
ker smo volili lid“. Vsi smo se mu smejali
in revež je končal svoj govor s pozdravom
— obema cesarjema???

Nato smo prešli na drugo točko dnev-
nega reda, prečitanje novih društvenih pravil.
Predsednik je predlagal, da se čitajo samo
v italijanskem jeziku, toda 2 ali 3 navzoči
Nemci niso bili zadovoljni in mi Slovenci
smo enoglasno zahtevali, da naj se pravila
čitajo v slovenskem jeziku. To se je tudi
zgodilo, a kako! Rojen Slovec sem, go-
vorim la pišem slovenski, moj materinski
jezik je slovenski, a moram javno priznati,
da nisem od onega, kar sta čitala v sloven-
skem jeziku dva stara odbornika nad eno
uro, razumel niti besedice. In šele, ko smo
se začeli glasno zgrašiti nad tako skrutljivo
našega jezika, je predsednik ukazal, naj se
čitanje ustavi, češ, da nima to nikakega
pomena za nas.

Omenim naj še, da se je vseskor go-
vorilo samo nemški in italijanski, dasiravno
nas je bilo čez 40 Slovincem, kar je kon-
statiral predsednik sam, ko smo zahtevali,
naj se čitajo pravila tudi v slovenskem je-
ziku, in je na predsednikovo vprašanje, kdo
ne razume slovenski, vstalo le kakih 6 ali 7
zborovalcev, ki so bili menda Nemci.

Tako se ravna s Slovenci in slovenskim
jezikom celo v takih društvih!

**Nastop pariških tekmovalcev v Tr-
stu.** Slavno občinstvo in brate Sokole opo-
zarjamo na današnji nastop slovenske tek-
movalne vrste iz Pariza. Telovadilo se bo
na bradli, drogu, konju, krogih in prosti
vaje. Tekmovalci bodo izvajali iste vaje,
kakor so jih pri tekmah v Parizu.

Slavno občinstvo opozarjamo na prede-
prodajo vstopnic, ki se dode pri gospe Bič-
kovi v Narodnem domu. Cene: lože po 10
K, vstopnica v lože 60 vin. Stojlišča v pri-
tišču in na galeriji po 60 vin., sedeži v pri-
tišču od I.—IV. vrste po 2.50 K, od V.—
VIII. vrste po 2 K, od IX.—XV. vrste po
1.50 K, sedeži na galeriji po 1.50 K. —
Začetek točno ob 9 zvečer.

Italijanski harlekien se v zadnjem
času začel že presegati vse meje, a le pre-
žalostno pri vsej tej stvari je dejstvo, da jim
za vse te komedije, ki jih igrajo pred jav-
nostjo, daje največ poguma tista naša vlada,
ki bi v svojem nepopolnitem strahu pred
svojo zvesto, odkritostno, preljubno za-
veznico na oni strani Adrije menda najraje
zakopala naše laško-fredentske kričaje do
ust v same slabišče. Česa vsega jim ni dala
že samo tekmo zadnjega tedna: na njen
predlog je bil pomiloščen kamoraški kričec,
ki je bil obsojen zaradi veleizdaje v petletno
ječo; oni znani namestniški odloki so naj
za dogleden čas takorekto razveljavljeni; že
sklenjeno odvzete davčnega urada mestni
občini se ne izvrši. Ali ni to vendar dovolj
za en sam teden?

Toda pokaži našemu Italijanu pest, pa
ti že hoče odrezati ne samo roke, temveč
tudi glavo. Na vse te koncesije hočejo na
vsak način takoj jutri že imeti svoje vseučil-
lišče; če ne z lepo, pa z grdo. Na graški
univerzi so se že začeli dijaški kravali, s
katerimi hoče italijansko dijaštvo izsiliti od
vlade italijansko univerzo. Kakih stoipede-
set italijanskih dijakov je zahtevalo, naj se
v znamenje protesta proti krivici, ki se godi
Italijanom, češ, ker ne dode svoje univerze,
kratkotamo ustaviijo predavanja na univerzi.
No, za enkrat niso sicer izsilili niti ustavi-
tve predavanj, niti laške univerze, pač pa so
s svojo predrznostjo prisilili ostalo dijaštvo
graške univerze, da jim je s palicami na
hrbet napisalo odgovor na njihova izvajanja.
Resnica je, da nikakor ne odobravamo ta-
kega vedenja akademične mladine, ki naj bi
kot cvet naroda bila vzor dostojnosti drugim
narodnim šolam; toda laški dijak si le
našči, kar so iskali. In da je bil ves njihov
„boj za pravico“ v resnici le narodna laška
harlekinaža, kaže najbolje dejstvo, da so se
prišli ranjeni „mučeniki za sveto domovin-
sko stvar“ v vsej svoji razbiti glorijski kazat
v Trst, kjer jih je seveda kričava kamoraška
poulična sodga sprejela z velikanskim nav-
dušenjem. „Piccolo“ je priložil natančno
čas prihoda, da bi se le kdo ne zmotil in
ne prišel prepozno. Komedijsanti!

In kako naj imenujemo drugače, kot
smešno burko, kar uganjajo učenci tržaških
srednjih šol te dni po mestu. Včeraj do-
poldne so zapustili šolske prostore učenci
vseh občinskih srednjih šol, gimnazij in re-
alk, navtične šole, in priključili so se jim
celo učence obeh občinskih licejev. In ta
drobiž z licejskimi kratkokrilkami na čelu je
prišel demonstrirati na trg. Radovedni smo
res, kaka disciplina vlada na teh zavodih,
ko je vendar očitno, da se je ta komedija
uprizorila z vednostjo dotičnih ravnateljstev
in učnega osebja. Ali ni nikjer nobene nad-
zorstvene oblasti, ki bi odločno povedala
tem gospodom, da šolski otroci spadajo v
šolo s pouku, ne pa k demonstracijam na
ulico?

Ker šolske oblasti same niso storile

Pariška tekmovalna vrsta slovenskih Sokolov nastopi danes, v soboto ob 9^h zvečer v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Trstu.

avojе dolžnosti, jo je končno vendarle storila policija. Dolgo je priznala, a nazadnje je bilo izžiranje teh frkolinov in frkolink vendarle preveč in izpraznila je glavni trg. Kakšen duh vlada med gojenci občinskih šolskih zavodov, je najboljši dokaz to, da so se čuli iz njihovih vrst poleg klincev po italijanski univerzi tudi klci: „viva Trieste italiana“. Ali se je potem čutili, da tržaška laška mladina kar besni proti pripadnikom drugih narodnosti, zlasti pa proti nam Slovincem, in prav zato se nam tudi ne zdi prav nič čudno, da je morala policija nastopiti strogo tudi proti takim demonstrantom. Saj jih je morala kakih dvajset celo aretirati, ker se niso pokorili njenim odredbam. In če je srednješolska mladina taka, potem si je lahko misliti, kakšnega vrača bi počenjali v Trstu šele laški visokošolci, če bi prišla laška univerza v Trst, kjer bi se počutili potem kot absolutni gosposdarji mesta!

Prav zato pa imajo tudi vse te harlekinade, ki jih uganjajo kamorani s šolsko mladino po tržaških ulicah, tudi svoj resni pomen. Sami se nočejo izpostavljati, temveč se varno tišče v zatijju; pošiljajo pa v boj mladino, ki naj dobiva namesto njih batine po glavi, da morejo potem kričati zopet o novih krivicah. S kakim ogorčenjem že sedaj zanikajo vesti nemških listov, da so laški dijaki v boju pred univerzo v Gradcu uporabljali — nože (!) in kako hite zagovarjati, da komedija pred univerzo, ki pa se je izpremenila v tragedijo, ni imela nikake nacionalne osli proti Nemcem. V Gradcu so bili čisto nedolžni, v Trstu še nedolžnejši; a vendar je znala tržaška laško-liberalna kamora vse te nedolžne ovčice prepočiti s takim duhom, da mora vsakega pametno mislečega človeka naravnost pretresati mraz pred tako mladino. Uradni listi so poročali, da je bilo v Gradcu nekaj dijakov od Italijanov ranjenih z noži, in če je minister notranjih zadev prečital dr. Pitaguro iz urada ga poročila, da „nožev niso našli“, s tem še ni rečeno, da nožev niso uporabljali.

Pa bodi že ta stvar kakršnakoli: upriporjena komedija je imela tudi svojo zlo stran, kakor jo imajo tudi demonstracije tržaške laške srednješolske mladine, vzgojene v enakem duhu. Kakor pošiljajo danes to svojo mladino v boj za svojo zahtevo po laški univerzi, tako bi jo, ko bi prišla ta univerza v Trst, pošiljali v Trstu v boj proti nam Slovincem. Sedaj upriporjena komedija je najbibielienekake vaje za poznejše resne, sistematične boje proti nam Slovincem. A kakor kažejo z gledi: Slovenec bi si potem ne mogel biti več svet svojega življenja na tržaški ulici niti ob belem dnevu!

Ali naj v resnici pustimo, da pride tako daleč?!

Tretje predavanje v „Slovanski Čitalnici“ o predmetu „Mojster Jan Hus in Jan Žižka“ — predavatelj g. dr. E. Staré — je odloženo na torek, dne 2. decembra, ob 8.30 zvečer, ker nastopi slovenska sokolska vrsta s pariške tekme baš danes, ko bi se moralo vršiti že pred dvema mesecema naznanjeno predavanje Slovenske Čitalnice.

Odlikovana slovenska tvrdka. Dobroznana žganjarna g. Antona Turka je bila te dni odlikovana na mednarodni razstavi v Parizu z zlato svetlejo.

C. kr. davčna administracija naznanja, da bo izkaz oseb, podvrženih osebni dohodnini za leto 1913, centenernega okrajš št. 1 a Trst mesto, v smislu § 217. zakona od 25. oktobra 1896. drž. zak. št. 220, razporejen pri davčni administraciji (Corso 37, II. nadstropje, soba št. 20), od 4. do 18. decembra t. l., in da ga lahko pregleda vsak plačevalec osebne dohodnine ob delavnikih od 9 zjutraj do 2 popoldne, ob nedeljah in praznikih od 9 do 12 popoldne. Gori navedeni centenerni okrajš obsega V. in VI. mestni okraj, ter I., II., III. predmestni okraj, izjemni katastrofalno občino Lonjer.

Podružnica CMD v Rojanu priredi običajni vsakoletni Miklavžev večer za male in velike otroke dne 7. decembra t. l. v prostorih „Konsumnega društva“ v Rojanu (pri cerkvi) z edino točko, nastopom sv. Miklavža s silajnim spremljivom. Po nastopu Miklavža se vrši prosta zabava. Začetek ob 4.30 popoldne.

Radovoljni darovi, ki so namenjeni za hrano revnim otrokom, obiskujočim družbeni vrtec, se hvaležno sprejemajo. — Darovi, namenjeni otrokom in odraslim, se bodo sprejemali v družbenem vrtcu, ali pa v goštilni „Konsumnega društva“.

„Trgovsko izobraževalno društvo“ priredi v pondeljek, dne 8. decembra, na praznik „Miklavžev večer“ v društvenih prostorih. V ta namen sprejema darila društveni sluga, opozarja se pa na to, da morajo biti darila kolektivna s kolkom CMD. Natančni vspeled priložimo čim prej.

Razpis štipendija. Odbor Djaškega podpornega društva v Trstu podeljuje za šolsko leto 1913/1914 iz Ivan Marija Vatročeve ustanove za slovenske dijake tržaške gimnazije in po določilih ustanovnega pisma štipendij v znesku 300 kron.

Pravice do štipendija imajo pridni, nadarjeni in potrebni revni dijaki tržaške državne gimnazije, ki so slovenske narodnosti ter obiskujejo obilnatni slovenski tečaj na istem zavodu. Ako so sicer dani vsi pogoji, imajo prednost dijaki, rojeni pri Sv. Ivanu pri Trstu, in ako bi takih ne bilo, tedaj dijaki rojeni v tržaški okolici.

Prošnje za podelitev morajo biti pisane in opremljene z listinami v sledečem odstavku ter poslani s pošto na podpisani odbor v roke društvenega tajnika g. Miroslava Pretnerja, vodje c. kr. pripravništev srednjih šol v Trstu, ulica Fontana šte. 10/II. nadstropje.

Prošnjam je priložiti rojstni in kratni list, šolska spričevala vsaj poslednjih dveh letcev, potrjeno ravnanje tržaške državne gimnazije o tem, da je prošile vpisan kot redni dijak tega zavoda in da obiskuje obilnatni slovenski tečaj, in konečno ubožni list. Prošnje je vložiti najdalje do 15. decembra 1913, na kasneje dospelje prošnje se odbor ne bo oziral.

Ne, to že ni več lepo, kakor je snoči potegnula tržaška policija vse one tisoče kamoranih kričav, ki so prišli sprejemati graške „mučenike“. Vsa Miramarska cesta je bila natlačena ljudstva in šest oddelkov policije je komaj napravilo red. Na peron sploh niso pustili nikogar in v čakalnico pred izhodom edinega ljudi, ki so se mogli legitimirati, da pridejo čakati svojcev, ki imajo priti z brzovlakom.

Množica zunaj pred kolodvorom je nestrpno čakala in policijski kordon jo je komaj zadrževal, da ni udrila preko ceste na kolodvor. Povod naokoli pa je bilo vse zastavljeno po policiji; tako n. pr. vhod iz ul. Ghega v ul. Carradori, a v ul. Geppa je stal oddelek straže na konjih.

Brzovlak je privozil v postajo. Ose gosposdične, ki so v čakalnici pred izhodom že imele pripravljeno cvetje, da bi obsule ž njim po tistih Nemcih, ki jim prav danes „Piccolo“ silni naravnost v čreva, tepene „narodne mučenike“, so začele stegovati vrtove, zunaj na cesti pa je menda tudi že vse segalo po sapl, da bi izbruhnilo v „viva Trieste italiana“; toda „mučenikov“ — ni in jih ni! Prihajali so navadni potniki, pričakovanecev pa nobenega. Ali da! Prikazal se je na peronu eden in po čakalnici je zaoril „viva“ in cvetje je skozi odprta vrata zletelo na peron. Toda vun, v čakalnico ni nikogar!

Tu se je šele zasvitalo ljudem v glavi. Policija, ki je delala take velikanse priprave za „sprejem“ na Miramarski cesti, je bila tako zlobna, da ni hotela privoščiti „mučenikom“ tako zaželenega „slavnostnega“ sprejema, temveč jih je lepo spravila s kolodvora na oni drugi strani, čez Syloz, lepo potihem v mesto. „Mučeniki“ so bili že v kolodvorski ulici oz. v Bolafijevi hiši na Kolodvorskem trgu, ko je množica na Miramarski cesti šele prišla na to, kako imenitno jo je potegnula policija. Celo avtomobil, v katerem naj bi se bili vozili „najhujši ranjenci“, je čakal zastoj in se je potem z množico vred prerival tja proti Kolodvorski ulici. Pred Bolafijevo palačo so nekoliko zakričali in zapevi svojo „Lego“, potem pa je vse skupaj počasi izginilo v mesto, večina po Kolodvorski, nekaj pa po Gnegovi ulici in preko Vojašničnega trga.

Ali je bilo smeha med gledalci, ko so videli, kako je temeljito prekrizala policija tako krhko sestavljeno kamoranske račune. Vsa demonstracija je bila zopet taka neprostoželna komedija, da smejo „mučeniki“ in njihovi slavnici širinajest dni zaporedoma jokati zaradi nje. Tako strahovito re že niso kmalu osmešili, kakor so se ob tej priliki. Dober tek!

Pozno v noč smo zvedeli, da so se demonstranti zopet začeli zbirati pri kavarni Calozze, policija pa jih je takoj razglašala. Nato so si zbrali drugo poročilo in sicer

V 8 dneh okolo sveta



Posebna poročila za PALMA
tisk Dr. FRITZ KAUSCHUK

V. dan: Brzovaj iz Kamerun-a:

Ze tukaj? Gospod doktor dober dan! Napredek tukaj kaže se na vsak korak. Med črnice niste prišli zdaj zamen. Ker Palma nosi otrok, žena in možak!!

MICHELE ZEPPAR

Trst, ulica San Giovanni 6 in 2

TELEFON šte. 11-85

Podružnica v Zadru.

Zaloga

majoličnih peči in
štedilnikov (Sparherd)

lastnega izdelka.

Edino zastop. tovarne
majoličnih peči: Carl
Mayer's Söhne, Bismarck

Izbera plošč

za stene kakor tudi
za štedilnike,
majolice, peči izdelane za
trajen ogenj, uporabljive
tudi na plin. 372

„AL GRAN MERCURIO“

TRST, VIA GIACINTO GALLINA 8.

Dospela je velika partija ženskih čevljev
različnih vrst in oblik najnovejše mode
od 5— kron naprej.

Razpis.

Občina Jelšane, političen okraj Vološko, razpiše na podlagi projekta izdelanega po c. kr. melioracijskemu uradu v Trstu

gradnjo vodovoda

v Podgrajah

proračunjenega na 18.618 K 62 v.

Gradnja se bode oddala na podlagi enotnih cen, katere imajo ponudniki vstaviti v svoje ponudbene stroškovnike.

Načrti, proračun kakor tudi splošni in posebni gradbeni pogoji so na vpogled v občinski pisarni. — Pismene ponudbe z 5% varščino v denarju ali pupilarno varnih vrednostnih listinah je doposlati podpisanemu občinskemu uradu najkasneje do 10. decembra 1913.

Občina si pridržuje pravico popolnoma proste izbire izmed vpisanih ponudb.

Županstvo občine Jelšane

J. VALENCIČ, župan.

80.000 UR

Ker sem prevzel veliko množino ur, sem v stanu ponuditi elegantne Remontirane ure (na sidro) iz double zlata za K 280. Ista teče 36 ur in je električnim potom s zlatom prevlečena. Jamstvo za 4 leta. 1 komad K 280, 2 kom. K 520, 3 kom. K 780.

— Eksportna tvrdka —

H. Spingarn, Krakovo 169.

NB. Dovoli se menjava ali pa se vrne denar.

Ia Tržaška Slovanska Godba

Naznanja slovenskim in hrvaškim starišem, da odpre s početkom 1. decembra 1913

GLASBENO ŠOLO

: ZA NARAŠČAJ :

Vsi učenci bodo vstopnine prosti; plačevali bodo samo 2 K mesečno za 3 posebne vaje v tednu. — Učitelji za godbo na trobila: Kapelnik g. F. Majcen, namestnik g. F. Orfojlo. Za orkester (Violino, Viola, Cello in Bas) gosp. F. Majcen in gosp. F. Iha.

Sprejema se vsako sredo in soboto od 8 do 10 zveč. Okraj: Sv. Jakob, ul. Sv. Marka šte. 19, Gostilna „PRI TREH ROŽAH“.

Ker je gori omenjeno godbeno društvo vedrat primorano najeti godbe druge narodnosti (kakor tudi bog vse druge narodne godbe v Trstu) za sodovanje slovenskih prireditelj, se sprejmejo kot člani tudi izredni učenci slovenske narodnosti. ODBOR: F. S. Golbe.

„URISTI, DUHOVNIKI, UČITELJI O SIROLINU „ROCHE“

pri prsnih boleznih



Učitelj F. H. v Frankfurtu ob O.:

S sirolinom „Roché“ smo tako zadovoljni, da ga priporočamo vsem, ki so kakorkoli bolni na pljučah.

Župnik A. M. v W. pri Thurnu:

Učinek sirolina „Roché“ me je zadovoljil. — To sredstvo dajem tudi otrokom za katar.

Sirolin „Roché“ krepi pljuča in daje dihalnim organom odporno moč, je dobrega okusa, vzbuja tek in ga zdravniki priporočajo. V lekarni sabite vajte izredno sirolin „Roché“ po 4 K v orig. zavoju

Prosektor R. P. v P. Vzh. Pruska: — Ze leta sem uporabljam sirolin „Roché“ pri vsakem nastopajočem katarju. Izkazal se je kot najboljšo sredstvo proti obolenosti dihalnih organov.

Odvetnik G. R. v Bazileji:

Uporabljal sem sirolin „Roché“ in sem z učinkom in uspehom zadovoljen.

Trgovci, peki!

Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož, so dosegle dosedaj vsepovsod najboljši sloves. Narodnjaki, naročajte pri domači tovarni, ki vam postreže po konkurenčnih cenah. — Priporočam J. J. SUBAN, Trst, & Vasari 10.

pred gledališčem Rossetti, kjer so pričeli zvižgati in vpiti. Končno jih je tudi tu policija razgnala in aretirala 20 posebno navdušenih vročkrvnežev. Ko so jim na policijski preiskavi žepe, so dobili pri nekaterih bočice, pile ter kamenje. Dva renjokla sta se še posebno založila s kmenjem. Tekom aretacije je bil 21letni privatni uradnik Mario Piacentini, stanujoč v ulici Boccaccio 11, težko ranjen, tako da so ga morali prepešati v bolnišnico. Značilno je tudi, da se nahaja med aretiranci tudi sin deželnega poslanca Banellija.

Tržaška mala kronika.

Trst, 27. novembra.

Tatvine pri Oehlerju. Tvrda Oehler je v zadnjem času napravila že več ovadeb na redarstveno oblast, da jej neznani tatovi krajejo blago v skladiščih. Policija je uvedla natančno preiskavo, zaslišanih je bilo več oseb in sedaj se jej je posrečilo ujeti vsaj enega tatu. Je pa to 39letni renjoklo Joahim Fioreto, rodno od Sv. Kvirina pri Imenovanju trditi la je stanoval v ul. del Pane št. 4. Kakor je znano, je pri trdki Oehler večina uslužbencev renjoklov.

Dolgo časa so jo iskali, pa so jo vendarle našli, namreč 22letno šiviljo Giocundo Baretti. Pred več meseci je namreč ta ženska, ki sedaj ni imela stalnega stanovanja, stanovala pri Cirilu Kravosu v ul. Torre bianca št. 15 in je pokradla tamkaj raznega perila v vrednosti okrog 400 kron. Včeraj pa je zalotil tatlico policijski inšpektor Renner v Carduccijski ulici in jo aretiral.

Poizkušen samoumor. Včeraj popoldne se je 21letna Lucija Cipolla, stanujoča v ul. Molin a vento št. 72 hotela zastrupiti z octovo kislino. Poklicani zdravnik rešilne postaje jej je izpral želodec in jo dal odpeljati v bolnišnico. Vzrok: ljubezenske nezgode.

Tramvajski voz je danes dopoldne zadel na ponte della Fabra ob neki tovorni voz, obložen s kamenjem. Posreči se ni zgodila nikakoli nesreča in ni bilo tudi nikakih materialnih poškodb, ker je voznik tramvajskega voza zadržal voz v diru.

Izginil je. V Čarboji Zg. št. 653 stanujoči 7 in polletni Karel Moravec je odšel dne 19. t. m. od doma in se ni več vrnil. Kam je fantič izginil, se ni moglo dognati. Starši so se v največjih skrbih obrnili na policijo, ki pa dosedaj tudi še ni mogla polzvedeti, kam se je izgubil.

Z voza je padel danes dopoldne 26 letni voznik Anton Kovačič in se je precej poobil. Poklicali so zdravnika rešilne postaje, ki ga je obvezal.

Ogenj. V ulici Montersino št. 2 je sredi ob 8 začelo goreti v trgovini s papirjem, ki je last nekake Konstantina Ceschinija. — Gasilci so ogenj kmalu ugasili.

Zastrupila se je 20letna Olga Lascander, stanujoča v ul. Edmondo de Amicis št. 4, z ricinoviimi jagodami, ki jih je zaužila, nevede, da so strupene. Poklicani zdravnik rešilne postaje jej je podal potrebno zdravniško pomoč.

Osleparil ju je. Mesar Ivan Zorzetli je prišel pod napačnim imenom mesarja Maksima Polacco k mesarjem Mariju Rizzanu v Čarboji Zg. št. 76 in Ivanu Zaboliju pri Sv. M. Magd. št. 341 in je izvalil od njiju nekaj mesa, ki ga pa je potem prodal in denar porabil sam zase. Oškodovanca sta ga ovadila policiji.

Tatvine. Gostilničarka Katarina Spolaric, lastnica kčme „All' antica Grecia“ v zagati del Pozzo, je ovadila 16letno natakario Viktorijo Sandali, ki je rodno iz Pule in stanuje v ul. Rena št. 11, da jej je ukradla kos svilnatga blaga, vreden 70 K, in pa štiril svilen robe, vredne 40 K. Sandali jevo so aretirali.

— Anton Veljak, star 44 let, dnibar, stanujoč v ul. Majolica št. 10, in Santo Zelenih, star 50 let, stanujoč v ul. del Rivo št. 7, sta bila aretirana, ker sta ukradla več rjuh.

— Kourad Craglietto, star 21 let, Tržačan, stanujoč v ul. Economo št. 3, je bil aretiran na Borznem trgu, ker je ukradel nekemu Rudolfu Skoku denarnico, v kateri je imel K 560.

Slovensko gledališče.

v Trstu.

Jutri, popoldne ob 3:30 poslednji krat v letošnji sezoni, krasna Audranova opereta

„PUNČKA“

Ta opereta je ena najboljših glasbenih del in je vedno ugajala. Ker je snov zelo razumljiva in smešna, je primerna tudi za otroke.

Zvečer pride zopet na vrsto literarno delo, polno globine in dramatične sile. Herman Suderman, ki je že z znano dramo „Cast“ dosegel na našem odru popolni uspeh, se javlja s svojim drugim delom. Upriži se njegov slajski igralec

„SREČA V ZATIŠJU“.

Delanje, ki je polno „razpoloženja“, se vrši v učiteljskih krogih in je že po svoji snovi silno zanimivo.

Predstava je v abonementu.

Vstopnice in sedeži so v razprodaji pri dnevnih gledališki blagajni v „Narodnem domu“ (glavni vhod).

Društvene vesti.

Sokol pri Sv. Jakobu. Predavanje, ki se je imelo vršiti v nedeljo, dne 30. t. m., se je vsled nepričakovanih zaprek odneslo na nedoločen dan. — V nedeljo, dne 7. decembra se bo vršil „Miklavžev večer“ v dvorani „Delavskega konsumnega društva“ pri Sv. Jakobu. Darila sprejema gostilničar Istitam.

Tržaški „Sokol“ naznanja, da priredi v soboto, dne 6. decembra, „Miklavžev večer“ v veliki dvorani „Narodnega doma“. Vse natančneje se še objavi. — Cenjenim bratskim društvom naznanja „Sokol“, da priredi tudi letos „Silvestrov večer“ dne 31. decembra in veliki Sokolski ples v zadnjem tednu pusta.

Za godbeni odsek NDO so nadalje darovali: Jakob Mankoč K 10.—, Fran Pečenko K 10.—, nabiralna pol. tov. Trobec K 3.—.

Nar. delavska organizacija

Podružnica NDO pri Sv. Jakobu sklicuje za jutri, 30. t. m., ob 10 dopoldne redni občni zbor v „Delavskem konsumnem društvu“ pri Sv. Jakobu. Dnevni red: 1. Poročilo o dosedanjem delovanju organizacije šentjakobskega delavstva. 2. Reformacija podružnice. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajnosti. — Ta občni zbor je velike važnosti zato pričakujemo obilne udeležbe.

Odbor skupine c. kr. glavnih skladišč ima sejo jutri, v nedeljo, ob 10 dopoldne v družinskih prostorih ul. Sv. Frančiška 2.

Za godbeni odsek NDO so darovali gg.: Jakob Mankoč K 10.—, Fran Pečenko K 10.—, E. Polič K 10.—, Kristijan Pertot K 3.—, Rafael Trobec (nab. pola) K 3.—.

Odbor godbenega odseka NDO je na svoji zadnji seji sklenil, da se od 1. decembra naprej mesečni prispevki učencev in tudi starih godcev, ki so dosedaj znašali 4 K znižajo na 2 kroni. Nadalje potrebuje odbor novih učencev, tako za pouk na pi halo, kakor za orkester. Prispevki so nizki, in bo na ta način tudi revnejšim omogočeno, večbati se v glasbeni umetnosti. Kdor želi eventulne informacije, naj se obrne na urad NDO, ul. sv. Frančiška št. 2. Istotako naj se tudi vsa pisma pošiljajo na ta naslov.

Vesti iz Goriške.

Goriško slovensko učiteljsko bo imelo v četrtek, 4. decembra, v Gorici „pri Jeleni“ shod po § 2 dr. zak. Dnevni red: Gmetno stanje; predlogi.

Predavanja na deželi. „Narodna Prosveta“ v Gorici je priredila na Krašu neka predavanja, ki so se vsa dobro obnesla. Pred kratkim pa je predaval v Ozeljanu pri Gorici g. dr. Just Bača, zdravnik v Gorici, o svojih doživljajih v Srbiji za časa vojne. Zanimivo predavanje je prišlo poslušat do 300 ljudi. Le ven med ljudstvo!

Požar. V Brjah v ribemški občini je gorelo v hiši posestnika Ivana Mihlja. Rešili so živino, drugega le malo. Pogorelo je obilo sena in klaje.

Predavanje „Narodne Prosvete“. Danes, v soboto 29. t. m., bo predaval prof. dr. Pavel Grošelj iz Ljubljane. Predavanje ima naslov „Na grobiščih prirode, slike iz življenjske preteklosti naše zemlje“. Tudi za to predavanje vlada velika zanimanja.

Uspesobijenostne izpite za ljudske šole so napravili v Gorici ti-je učitelji in učiteljice: S slovenskim učnim jezikom: Balt Franc, Bernetič Franc, Bogataj Stanko, Bradaška Jožef, Bravničar Alojzij, Flegl Roza, Godina Klara (italijščina kot predmet), Guarin Josip, Kafol Ciril, Križman Rožica, Kižičnik Fran, Lutman Valerija, Marcola Andrej, Novak Jakob, Ottavi pater Akvin, Palik Leopold, Pečenko Danijel, Perko Mirolav, Ravnikar Jožica, Sardoč Adam, Sivec Franc, Strajnar Ida, Trošt Jožef, Vouk Oga, Winkler Alfred. — S slovenskim in nemškim učnim jezikom: Fischer Helena, Kobal Ivanka, König Pavla, Korenčan Frančiška, Kraky Julijana, Maier Marta, Mayer Julij, Ropan Matilda, Rozman Marija (z odliko), Strauss pater Beno.

Druge slovenske dežele.

Gledališko društvo na Jesenicah uprizaro jutri, v nedeljo predstavo „Vstajenje“, drama v 5. dejanjih; po romanu L. N. Tolstega spisal Batalije. V glavni ulogi Katjuše gostuje prvič na našem odru priznana tragedinja, gospa Stefanija Dragutinovičeva, članica slovenskega gledališča v Trstu. Gospa Dragutinovičeva je igrala že na vseh velikih odrih na slovauskem jugu in žela povsodi veliko priznanje. Slavno občinstvo opozarjamo že danes na izredni umetniški vžitek, ki ga bo nudila ta predstava obiskovalcem gledališča.

Anton Breščak

Gorica - Gosposka ul. (G. Carducci) 14, v lastni hiši.

Prva in največja slovenska zaloga in tovarna pohištva na Primorskem.

V zalogi ima vedno nad 50 modernih in jedilnih spalnih sob.

Cene od 300 do 3000 K soba.

: Edina slovenska delavnica tapetarij. :

Velika izbira slik, stolic kakor tudi železnega pohištva.

Sprejema naročila za opreme il, hotelov l. t. d.

MALI OGLASI

se računajo po 4 stot. besedo
Masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina znaša 40 stotink

Krasno, meblvano sobo z lepimi razgle-
dom odda tskoj znana družina. Ulica Fontana št. 4,
III. nadstropje, vrata 7. 2842

Odda se takoj lepa meblirana soba v ulici
Romagna 2, vrata 6. 2844

Meblirana soba a hrano se odda. Prost
uhod. Ul. Torre bianca
št. 15, vrata štov. 12. 2845

Mate Plenković, Trst ul. del Pozzo
št. 20. Priporoča cenjenemu občinstvu svojo gostilno s razpro-
dajo daljmatinskega vina prve vrste. Pivo prvovrstno.
Domača kuhinja. Postrežba točna 2838

Hiša a hlevom blizu Trsta, z mešano trgovino,
trifiko in gostilno se proda. Letni promet
140 000 K, ki se pa lahko zviša. Cena po dogovoru.
Porudbe pod „Dobrodo“ na Inzeratni oddelk
Edinosti, ali pa vprašati za naslov po šte. 2839.

Odda se meblirana soba dvema prijateljema.
Campo S. Giacomo 5, IV. 2824

Tvrda F. Batjel v Gorici Stolna
ulica št. 2-4 sprejme takoj za stalno spretnega pomoč-
nika za popravilo dvokoles in šivalnih strojev. 2829

Elegantna mesečna soba v novi hiši se takoj
odd. San Vito 38, III. 2826

Cepljene trte I. vrste naročite dokler jih
je še v zalogi! Cenik na
razpislo. Forčič i drug., trzinca, Komen. 2679

Odda se takoj meblirana soba s p. seboim u-
hodom. Rojan, ulica Montorsino 13,
I. nadstropje, levo. 2822

5000 sežnje zemljišča in nekaj gozda v
Rojanu (Scania Santa, Stajce) se proda
po ceni. Pojasnila v ulici Stadion št. 8, pri Fany
dovi Žitko. 2813

Radi odpotovanja se proda fina jedilna soba in
spalna iz palisandra. Via Barriera vecchia
33, I. nadstropje, vrata 5. 2819

Ivan Germek (nasledn. Ribarič) priporoča
zalogo vsakovrstnega oglja,
div in petroleja po nizki ceni. Pošilja tudi na doma.
Trst, ulica Squero nuovo 15, telefona 2243 2403

PRIREDITVE IN ZABAVE.

Orkester NDO priredi danes dne 29. t. m.
od 8 do 12 zabavni večer v
prostorih gostilne „Jadran“ pri Sv. Jakobu. 2828

CROATIA

ZAVAROVALNA ZA-
DRUGA V ZAGREBU.
Edini domači zavarovalni zavod.

Ustanovljena leta 1884

Centrala: v lastni hiši, vogal Marovske in
Preradovičeve ulice. Ljubljana, Novisad, Osijek, Reka, Sarajevo,

Glavno zastopstvo:

Podružnica: v Trstu, Via del Lavatoio št. 1. II. nad.

- - - Telefon 25-94 - - -

Ta zadruga prevzema pod ugodnimi pogoji sledeča zavarovanja:

- 1) Na življenje
 - 1) Zavarovanje glavnice za slučaj doživljenja in smrti,
 - 2) Zavarovanje dote.
 - 3) Zavarovanje življenjske rente.
- 2) Proti škodi po požaru
 - 1) Zavarovanje zgradb (hiš, gospodarskih zgradb in tovarnen,
 - 2) Zavarovanje premičnin (pohištva, prodajalniškega blaga gospodarskih strojev, blaga itd,
 - 3) Zavarovanje poljskih pridelkov (rta, sena itd.)
- 3) Zavarovanje steklenih šip.

Zadružno imetje v vseh delih znaša K 3.013.332 66

Letni dohodek premije s pristojbinami K 1.486.297 56

Izplačane škode K 5.264.162 96

Sposobni posredovalci in akviziterji se sprejmejo pod ugodnimi pogoji.

Natančnejše informacije daje Podružnica „Croatia“ Trst, Via del Lavatoio št. 1. II. n.

in glavno zastopstvo „Croatia“ v Ljubljani (Tvrda Kmet in Silvar)

Zastopnika za Goriško s sedežem v Gorici sta Franc Perko v via della
scuola agraria 6